

Lotterinemnda

Vedtak i Lotterinemnda 18. august 2025

Sak 2025/140 - Norsk Fosterhjemsforening - org.nr. 956 862 779 - klage over vedtak om delvis innvilget søknad om merverdiavgiftskompensasjon

Lotterinemndas medlemmer: Leder Martin Hennig, og medlemmene Renate Kristiansen og Joachim Amundsen Trana

Sakens bakgrunn

- (1) Norsk Fosterhjemsforening (heretter «klager») søkte 14. august 2024 om merverdiavgiftskompensasjon for regnskapsåret 2023 for seg og 15 underledd. Søknaden gjaldt et samlet kompensasjonsbeløp på 1 199 423 kroner etter forenklet modell.
- (2) Lotteritilsynet etterspurte i brev 8. november 2024 ytterligere informasjon om klagers prosjekter «Kulturell brobygging for barn og unge i fosterhjem» (heretter «Kulturell brobygging») og «Foreldre til barn i fosterhjem må møtes med RAUSHET – utvikling av metode for involvering av foreldre i fosterhjemsomsorgen» (heretter «RAUSHET»). I brevet viste tilsynet til at det ikke gis kompensasjon til virksomhet som er organisert av eller med tilknytning til det offentlige, og virksomhet som kommer offentlige oppgaver til gode. Tilsynet etterspurte en kort beskrivelse av prosjektene, herunder barnevernets involvering i tiltakene, kopier av tilskuddsbrev og rapporter til tilskuddsgiver, og en oversikt over klagers kostnader til prosjektene i 2023.
- (3) Klager oversendte etterspurt dokumentasjon og opplysninger i e-post 11. november 2024. Av e-posten fremgår det at klager i 2023 hadde kostnader på 1 100 000 kroner til prosjektet «Kulturell brobygging». Kostnadene består av et eksternt honorar til Stiftelsen Fyrlykta, som leder prosjektet. Det fremgår videre at prosjektet «RAUSHET» hadde kostnader på 962 164 kroner i 2023.
- (4) Lotteritilsynet fattet vedtak 17. desember 2024 om delvis innvilgelse av søknaden. Tilsynet reduserte det omsøkte kompensasjonsbeløpet med 123 730 kroner, og innvilget klager 1 075 693 kroner i kompensasjon. Tilsynet reduserte kompensasjonsbeløpet med den begrunnelse at prosjektene «Kulturell brobygging» og «RAUSHET» kommer offentlige oppgaver til gode. Tilsynet viser til at prosjektene gir barnevernet flere verktøy og virkemidler som barnevernet kan bruke til å oppfylle sine lovpålagte oppgaver, særlig kravene til at barnevernet skal ta hensyn til barnets kulturelle bakgrunn og oppfølging av foreldrene etter vedtak om omsorgsovertakelse. Tilsynet viser til at det ikke gis kompensasjon til virksomhet som kommer offentlige oppgaver til gode, og at det må avgrenses for kostnadene til de to prosjektene i søknadsgrunnlaget.
- (5) Klager påklaget vedtaket 6. januar 2025. Klager viser til at foreningen, som en frivillig organisasjon innen fosterhjemsomsorgen, kontinuerlig jobber med å utvikle nye,

Postadresse:

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse:

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Telefon:

+47 55 19 30 00

innovative måter å bidra til bedre kvalitet og mer helhetlig fosterhjemsomsorg til det beste for barna. Det påpekes at selv om norsk barnevern i stor grad er lovregulert betyr ikke det at barneverntjenestene har mulighet til å utvikle tjenester/metoder der en involverer og bruker kompetanse og kapasitet fra brukere eller frivillige på tjeneste- og systemnivå. Klager anfører at dette arbeidet ikke er lovpålagt, og påpeker at prosjektene «Kulturell brobygging» og «RAUSHET» er tjenester eller metoder som barnevernet ikke har i dag. Det vises også til at barneverntjenestene er lovpålagt å jobbe innenfor temaene som prosjektene berører, men at prosjektene og resultatet av prosjektene ikke er en lovpålagt oppgave. Klager påpeker at organisasjonen bidrar med utviklingen av prosjektene for at barneverntjenestene skal kunne øke treffsikkerheten til målgruppene og ha bedre kvalitet i arbeidet. Begge prosjektene innehar en stor del av frivillighet og baserer seg på å lage kunnskapsbaserte metoder som innebærer mye brukerkunnskap. Det vises for øvrig til klagen i sin helhet.

- (6) Lotteritilsynet har ikke funnet grunn til å omgjøre vedtaket og oversendte klagen med innstilling 23. januar 2025 til Lotterinemnda for behandling.

Det rettslige grunnlaget

- (7) Det rettslige grunnlaget er forskrift 23. oktober 2018 nr. 1600 om merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner (forskriften).
- (8) Ved søknad etter forenklet modell følger det av forskriften § 7 at søknadsgrunnlaget skal beregnes av totale driftskostnader etter avgrensning og poster det skal gjøres fradrag for, jf. andre ledd og § 6.
- (9) Forskriften § 6 bokstav a fastsetter at det ikke ytes kompensasjon for kostnader eller anskaffelser som faller utenfor den frivillige og ikke-fortjenestebaserte delen av virksomheten eller er knyttet til virksomhet som kommer inn under § 3 tredje ledd.
- (10) Det fremgår av forskriften § 3 tredje ledd bokstav f at det ikke gis merverdiavgiftskompensasjon for virksomhet som kommer offentlige oppgaver til gode.
- (11) Av forvaltningsloven § 34 følger det at klageinstansen kan prøve alle sider av saken og herunder ta hensyn til nye opplysninger. I dette ligger at klageinstansen fullt ut kan prøve både rettsanvendelsen, saksbehandlingen, faktum og det frie skjønn. Klageinstansen kan selv treffe nytt vedtak i saken eller oppheve det og sende saken tilbake til underinstansen til helt eller delvis ny behandling.

Lotterinemndas vurdering

- (12) Norsk Fosterhjemsforening sin klage gjelder Lotteritilsynets vedtak 17. desember 2024 om delvis innvilgelse av søknad om merverdiavgiftskompensasjon for regnskapsåret 2023.
- (13) Lotteritilsynet reduserte klagers kompensasjonsløp med 123 730 kroner, med den begrunnelse at klagers prosjekter «Kulturell brobygging» og «RAUSHET» er virksomhet som kommer offentlige oppgaver til gode.
- (14) Det følger av forskriften § 3 tredje ledd bokstav e og f at det ikke gis kompensasjon til virksomhet som kommer offentlige oppgaver til gode, og heller ikke til virksomhet hvor det offentlige kan påvirke eller legge føringer for virksomheten. Regelen er utformet for

at ordningen ikke skal kompensere merverdiavgiftskostnader til virksomhet som er ment å være en offentlig oppgave.

- (15) Begrepet «offentlige oppgaver» er ikke nærmere definert i forskriften. Når lovgiver ikke har gitt noen føringer for tolkningen av ordlyden tilsier hensynet til forutberegnelighet at en bør være forsiktig med å tolke ordlyden for vidt, slik at utgangspunktet må være at det er lovbestemte oppgaver som omfattes av ordlyden. Likevel kan finansieringsmodell eller andre styringsforhold være et moment i retning av at det er en offentlig oppgave. Dette er blant annet lagt til grunn i Lotterinemndas avgjørelse i sak 2024/859.
- (16) Det følger av klagers vedtekter § 1-1 at:

«Norsk Fosterhjemsforening er en uavhengig bruker- og interesseorganisasjon som skal være en aktiv pådriver for å heve kvaliteten på alle plan innen fosterhjemsomsorgen. Organisasjonen skal være en møteplass for medlemmer for aktivitet, fellesskap og kunnskap. Norsk Fosterhjemsforening skal bidra til kunnskapsbasert praksis innen helsemessige, sosiale, økonomiske og kulturelle forhold for fosterfamilien.»

- (17) I tråd med formålet planlegger og gjennomfører klager en rekke prosjekter med andre aktører på fosterhjemsfeltet, herunder prosjektene «Kulturell brobygging» og «RAUSHET». Klager har opplyst at formålet med prosjektene blant annet er å utvikle nye metoder som barnevernstjenestene kan ta i bruk for å kunne øke treffsikkerheten til målgruppene og ha bedre kvalitet i arbeidet.

Prosjektet «RAUSHET»

- (18) Det følger av klagers årsmelding for 2023 at organisasjonen har et etablert program kalt «Brobyggerprogrammet RAUSHET», som består av foredrag, kurs og digitale ressurser. Foredragene og kursene holdes av klagers ansatte, ofte i samarbeid med brobyggere, som er fosterforeldre og foreldre som selv har utviklet et bedre samarbeid. Programmet har også utviklet flere digitale ressurser som blant annet benyttes av barneverntjenester og Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat). Klager besluttet i 2023 å videreutvikle «Brobyggerprogrammet RAUSHET» til et konkret tiltak som kan brukes av landets barnevernstjenester i enkeltsaker. Lotterinemnda forstår det slik at dette arbeidet gjøres gjennom klagers prosjekt «RAUSHET».
- (19) Klager har i e-post 11. november 2024 lagt ved søknad og rapportering knyttet til tilskudd til prosjektet til Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). Det følger av prosjektsøknaden punkt 2 at prosjektets overordnede mål er å «[b]idra til at landets barneverntjenester lykkes i sitt arbeid med oppfølging av barn og foreldre etter omsorgsovertakelse, slik at barn og unge i fosterhjem styrkes i sin identitet og utvikling, og blir trygge voksne». Formålet med prosjektet er å utvikle en gruppebasert metode for oppfølging av foreldre etter omsorgsovertakelse til bruk i barnevernstjenesten. Bufdir skriver i tilskuddsbrevet at prosjektet kan styrke barnevernet gjennom utvikling av en metode for involvering av foreldre på gruppenivå i barneverntjenestene. I klagers framdriftsrapport for prosjektet fremgår det at tilbakemeldingene fra barneverntjenestene er at det er et behov for systematisk og praktisk veiledning i hvordan kravet om oppfølging av foreldre etter omsorgsovertakelse i lov 18. juni 2021 nr. 97 om barnevern (barnevernsloven) skal gjennomføres.

- (20) Det offentlige, ved barnevernet, skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid, jf. barnevernsloven § 1-1. Det følger av barnevernsloven § 8-3 at barnevernet har plikt til å følge opp barn og foreldre etter vedtak om omsorgsovertakelse. Barnevernstjenesten skal følge med på foreldrenes situasjon og utvikling, og skal kort tid etter omsorgsovertakelsen kontakte foreldrene og gi dem tilbud om veiledning og oppfølging, jf. § 8-3 andre ledd. Oppfølgingsansvaret overfor foreldre etter omsorgsovertakelse vil i noen saker kunne være å hjelpe foreldrene slik at de har en reell mulighet til å komme i en slik posisjon at de igjen kan ha omsorgen for barnet. I andre saker kan hensikten med barneverntjenestens oppfølging være av mer generell karakter og ha som formål å bedre foreldrenes livssituasjon, se blant annet Ot.prp. nr. 64 (2004-2005) punkt 4.4.
- (21) Selv om barnevernet har hovedansvaret for oppfølging av foreldre, har også familievern et tilbud til foreldre som har blitt fratatt omsorgen for eget barn. Familievernet er en spesialtjeneste som har familierelaterte problemer som sitt fagfelt, jf. lov 19. juni 1997 nr. 62 om familievernkontorer (familievernkontorloven) § 1. Familievernkontorene drives av den statlige regionale familievernmyndigheten, jf. familievernkontorloven § 2. Familievernkontorene har et samtaletilbud som tar utgangspunkt i foreldrenes egne behov og som kan gi støtte til å håndtere de smertefulle opplevelsene omkring omsorgsovertakelsen, samt hjelp til bedre kommunikasjon i nettverket rundt barnet og støtte i foreldrerollen. Familievernet har også et nasjonalt spisskompetansemiljø for foreldreoppfølging etter omsorgsovertakelse, som blant annet arbeider med å videreutvikle og kvalitetssikre et tilbud til foreldre med barn i fosterhjem eller på institusjon.
- (22) Lotterinemnda legger etter dette til grunn at det offentlige, hovedsakelig ved barnevernet, har en lovpålagt oppgave å følge opp foreldre etter omsorgsovertakelse. Ansvar for å følge opp foreldre er vidtrekkende, og kan blant annet bestå av hjelp til å prosessere omsorgsovertakelsen, hjelp til å mestre den nye hverdagen og annen bistand slik at foreldre igjen kan makte omsorgen for barnet. Klager har vist til at prosjektet er innovativt og at det ikke er lovpålagt på hvilken måte barnevernstjenesten skal arbeide med følge opp foreldre. Nemnda vurderer at prosjektet er igangsatt for å utvikle en metode og andre konkrete virkemidler som barnevernstjenesten kan benytte til å oppfylle sine lovpålagte oppgaver, herunder oppfølgingsansvaret overfor foreldre etter omsorgsovertakelse, jf. barnevernsloven § 8-3 andre ledd. Prosjektet er dermed overlappende med det som er en oppgave som ved lov er lagt til det offentlige.
- (23) Når prosjektet faller inn under en oppgave som ved lov er lagt til det offentlige, er det ikke avgjørende at metoden og virkemidlene som utvikles gjennom prosjektet ikke er noe barneverntjenesten bruker i dag. Det er det offentlige som har ansvaret for å utføre den lovpålagte oppgaven og sikre at tjenestetilbudet oppfyller de kravene som følger av regelverket.
- (24) Lotterinemnda har etter dette kommet til at klagers prosjekt «RAUSHET» ivaretar en oppgave som ved lov er lagt til det offentlige, og at klagers virksomhet kommer offentlige oppgaver til gode, jf. forskriften § 3 tredje ledd bokstav f.

Prosjektet «Kulturell brobygging»

- (25) Det fremgår av klagers årsmelding side 11 at prosjektet «Kulturell brobygging skal øke kulturforståelsen og god samhandling i fosterhjemsomsorgen. Videre står det at:

«Prosjektet skal bidra til at barnevernstjenestene ivaretar forpliktelsene i barnevernsloven §§ 1-8 og 8-3. For å sikre at tilhørighet til flere kulturer blir en ressurs, utarbeides tiltak og tilhørende informasjons-, opplærings- og oppstartsmateriell, som vil bli en gratis nettressurs. Da kan barnevernstjenesten på eget initiativ gjennomføre kulturell brobygging for barn i fosterhjem».

- (26) I klagers søknad om tilskudd til prosjektet fra Bufdir er det gitt en nærmere redegjørelse av prosjektet. Det fremgår på side 2 i prosjektsøknaden at prosjektet skal gi barnevernsansatte kompetanseheving i form av økt kultursensitivitet, økt forståelse for viktigheten av kultur, etnisitet, religion og språk for barns identitetsutvikling. Prosjektet tar også sikte på å styrke familiebånd hos barn og foreldre som ikke bor sammen, gjennom økt kulturell forståelse for den andres situasjon. I søknaden om tilskudd fremgår det at målgruppen for prosjektet er «[...] barnevernstjenester som har omsorgsansvar for barn med annen etnisk bakgrunn i fosterhjem».
- (27) Det følger av barnevernsloven § 1-8 at barnevernet i sitt arbeid «skal [...] ta hensyn til barnets etniske, kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn i alle faser av saken». Denne generelle bestemmelsen suppleres av andre bestemmelser i samme lov som skal sikre at barnets kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn tas hensyn til på ulike stadier i saken. Ett eksempel er barnevernsloven § 5-3 som fastsetter at barnets etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn skal vektlegges ved valg av plasseringssted etter vedtak om omsorgsovertakelse. Barnevernets plikt til å hensynta barnets etniske, kulturelle og religiøse bakgrunn gjelder også for oppfølgingsarbeidet etter barnevernsloven § 8-3, herunder at det skal legges til rette for at foreldrene kan få tilbake omsorgen for barnet. Lotterinemnda legger etter dette til grunn at det er en offentlig lovpålagt oppgave å sikre at barnets kulturelle bakgrunn blir hensyntatt i fosterhjemsomsorgen.
- (28) Klagers prosjekt består av å utvikle tiltak og informasjons-, opplærings- og oppstartsmateriell til bruk i barnevernstjenesten for at barnevernstjenestene skal kunne ivareta sine forpliktelser etter barnevernsloven § 1-8. Dette arbeidet ligger i kjernen av barnevernstjenestens plikt til å sikre at barnets kulturelle bakgrunn blir hensyntatt. Lotterinemnda vurderer derfor at prosjektet ivaretar oppgaver som ved lov er lagt til det offentlige. Som nemnda har redegjort for ovenfor i avsnitt 22 har det ikke avgjørende betydning at metoden og de øvrige virkemidlene som utvikles gjennom prosjektet ikke er noe barnevernstjenesten bruker i dag. Det er det offentlige som har ansvaret for å utføre den lovpålagte oppgaven som ivaretas gjennom klagers prosjekt og å sikre at tjenestetilbudet oppfyller de kravene som følger av regelverket.
- (29) Lotterinemnda har etter dette kommet til at klagers prosjekt «Kulturell brobygging» ivaretar en oppgave som ved lov er lagt til det offentlige, og at klagers virksomhet kommer offentlige oppgaver til gode, jf. forskriften § 3 tredje ledd bokstav f.

Konklusjon

- (30) Lotterinemnda finner etter en konkret vurdering av sakens opplysninger at Lotteritilsynets vedtak skal opprettholdes.

Vedtak

Klagen tas ikke til følge.

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur